

17-18 października 2017
Radomsko, Miejski Dom Kultury

„Kultura aktywna, aktywność w kulturze...”

17.10.2017 (wtorek)

9.00-10.00 Rejestracja uczestników (Miejski Dom Kultury w Radomsku, ul. Brzeźnicka 5)

10.00-10.15 Powitanie uczestników Forum i zaproszonych gości

Panel sesyjny

10.15-11.00 **Kompetencje pod kontrolą**

Maciej Zygmunt (Regionalny Instytut Kultury w Katowicach)

11.00-12.00 **Sztuczne piekła czy obietnica rajy - o tym, czy możliwe są środowiska i działania kulturowe oparte na realnym włączaniu, partycypacji i demokracji**

Dorota Ogrodzka (Instytut Kultury Polskiej, Stowarzyszenie Pedagogów Teatru)

12.00-12.30 **Kultura lokalna (nie)provincialna**

Anna Komsta (Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki we Wleniu)

12.30-13.00 **Zdecentralizowane modele zarządzania i partycypacji oraz wspieranie innowacji w kulturze lokalnej poprzez działania ponadlokalne**

Piotr Michałowski (Gminny Ośrodek Kultury w Oleśnicy)

13.00-13.45 **Fundusze na kulturę, czyli gdzie poszukiwać możliwości finansowania i jak się do tego zabrać**

Michał Pawłega (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego)

13.45-14.00 **Panel dyskusyjny**

14.00-15.00 Obiad

Panel sesyjny

15.00-16.00 **Projekt/Człowiek/Kontakt**

Ewa Kokot (Polski Komitet Wychowania Przez Sztukę)

16.00-16.30 **Panel dyskusyjny**

16.30-17.00 Przerwa kawowa

17.00-18.00 **Menu kulturalne (niemal wszystko o działalności Miejskiego Domu Kultury w Radomsku)**

18.00-19.00 **Wydarzenie artystyczne (koncert)**

19.00-19.15 Przejazd do Hotelu Ted (ul. Kołłątaja 46, Radomsko)

20.00 **Uroczysta kolacja (Hotel Ted, ul. Kołłątaja 46, Radomsko)**

18.10.2017 (środa)

8.00-10.00 Śniadanie

10.00-10.15 Przejazd do Muzeum Regionalnego im. Stanisława Sankowskiego (ul. Narutowicza 1, Radomsko)

10.15-11.30 **Spacer miejski (zwiedzanie Muzeum Regionalnego im. Stanisława Sankowskiego)**

11.30-11.50 Przejazd do Sanktuarium w Gidlach

11.50-14.00 **Kultura za miastem (zwiedzanie Sanktuarium w Gidlach)**

14.00-14.20 Przejazd do Hotelu Ted

14.30 Zakończenie +/- kultura. Forum Instytucji Kultury Województwa Łódzkiego

Kompetencje pod kontrolą (17.10.2017, godz. 10.15-11.00)

Spotkanie otwiera opis pojęcia: kompetencje kadr sektora kultury, podczas spotkania podejmiemy jego bazowy wymiar w ujęciu formalnym i opinii praktyków. Istotny aspekt to motyw i satysfakcja doskonałych kompetencji i ich opinie dotyczące ścieżek rozwoju pracowników instytucji typu dom, ośrodek, centrum kultury. Zaprezentuję również rekomendowane wnioski dla kadr i instytucji branżowych.

Maciej Zygmunt - kierownik kreatywny i badacz Obserwatorium Kultury w Regionalnym Instytucie Kultury w Katowicach. Realizator projektów diagnostycznych, w tym etnograficznych oraz szkoleniowych sektora kultury, konsultant samorządowych polityk kulturalnych. Czynny animator kultury, organizator Forum Animatorów Kultury Województwa Śląskiego, członek ogólnopolskiej sieci Forum Kraków.

Sztuczne piękła czy obietnica raj – o tym czy możliwe są środowiska i działania kulturowe oparte na realnym włączaniu, partycypacji i demokracji (17.10.2017, godz. 11.00-12.00)

Współczesna kultura zmienia się pod wpływem praktyk odwołujących się do idei partycypacji, współuczestnictwa i demokracji. Widać to na przykład w sztuce współczesnej, coraz częściej porzucającej tradycyjny model indywidualnej kreacji, nastawionej na wyprodukowanie dzieła. Zamiast tworzyć artefakty artyści i artystki coraz chętniej inicjują sytuacje międzyludzkie, prowadzą pracę nastawioną na proces, spotkanie, współtworzenie, negocjację znaczeń. Często zapraszają do współdziałania amatorów, społeczności lokalne. W rzeczywistości społecznej widzimy podobne procesy - nastawione na włączanie coraz szerszych grup obywateli, mieszkańców w podejmowanie decyzji, przejmowanie inicjatywy, zabieranie głosu, dzielenie się swoimi historiami i angażowanie swoich tożsamości w życie publiczne.

Mogłoby się wydawać, że obietnica raj demokracji, równości i pełnego uczestnictwa ludzi w życiu społecznym jest coraz bliższa realizacji. Jednak - jak zwracają współcześni badacze i badaczki kultury - procesy te mają także swoje pułapki.

Czy projekty, programy i inicjatywy mające w tytule tak piękne hasła jak "włączanie", "przeciwdziałanie wykluczeniu", "aktywizacja" czy "pobudzanie kreatywności" mają też jakieś pułapki? Jeśli tak, to jak możemy ich uniknąć? Jak projektować, realizować działania, które realnie włączają i tworzą pole spotkania? Jak myśleć i działać demokratycznie i partycypacyjnie? Czy w Polsce są takie działania? Czego możemy się od nich uczyć?

Dorota Ogrodzka - badaczka związana z Instytutem Kultury Polskiej, performerka, reżyserka, pedagożka teatru. Trenerka i animatorka kultury. Prezeska Stowarzyszenia Pedagogów Teatru, z którym prowadzi LUB/LAB - alternatywne, eksperymentalne miejsce działań artystycznych i teatralno-społecznych. Stypendystka MKiDN w dziedzinie teatr w 2016 roku. Założycielka Laboratorium Teatralno- Społecznego. Prowadzi warsztaty teatralne i performerskie, realizuje autorskie projekty twórcze, reżyseruje spektakle (przede wszystkim angażujące społeczności lokalne lub amatorów i aktorów). Kuratorka programowa SŁot Art Festiwal. Członkini Kolektywu Terenowego i kolektywu artystycznego Performeria Warszawy.

Kultura lokalna (nie)provincialna (17.10.2017, godz. 12.00-12.30)

Rzeczywistość zastana:

Żaden z aktów prawnych określających obowiązki państwa nie nakazuje zabawiać obywateli, a mimo to działalność lokalnych domów kultury w dużej mierze sprowadza się organizacji rozrywki i wzmacniania promocji samorządu lokalnego.

Pytania:

Animacja kulturalna czy jarmarczno-festynowy event?

Kontekst społeczny i ustalone formuły determinują pracę instytucji kultury?

Lokalna instytucja kultury, po co i komu służy?

Kultura lokalna, jak daleko „od szosy”?

Poszukiwania:

Kultura „szyta na miarę”

Działania edukacyjne podnoszące kompetencje kulturowe, budujące i wzmacniające społeczność lokalną, tożsamość kulturalną, likwidujące wykluczenia kulturowe. Współpraca z innymi instytucjami kultury, szko-

łami, III sektorem, samorządem wokół wspólnych wartości i celów. Szukanie styków lokalności z uniwersalnymi wartościami kultury. Niekomercyjne formy uczestnictwa w kulturze- bez efektu promocyjnego. Przejście z myślenia o kulturze w kontekście wydatków i cen do wartości. Poszukiwanie własnego modelu działania opartego na lokalnych, kontekstowych potencjałach i energii. Wzmacnianie roli małych, lokalnych instytucji kultury jako miejsc pierwszego kontaktu z kulturą. Nie da się po raz drugi zrobić pierwszego wrażenia- to pierwsze doświadczenia uczestnictwa w kulturze determinują pozytywne bądź negatywne uczestnictwo w kulturze, rozwijają bądź hamują inspiracje, rozwój kreatywności, pasji.

Stąd wielka troska, by przygotowywać do uczestnictwa w kulturze od samego początku na wysokim, profesjonalnym poziomie. By Jaś, kiedy będzie Janem, świadomie wybierał to co go wzmacnia, wzrusza, ubogaca. By potrafił bez kompleksów podjąć dialog, polemikę z twórcą, by twórcą mógł się stać.

Anna Komsta – animatorka kultury, dyrektor Ośrodka Kultury, Sportu i Turystyki we Wleniu (woj. dolnośląskie), nauczyciel dyplomowany (wychowanie przedszkolne, nauczanie zintegrowane, sztuka, terapia z socjoterapią). Certyfikowany menedżer projektów, menedżer oświaty, trenerka Narodowego Centrum Kultury, adeptka VII edycji Szkoły Liderów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Latarnik w programie POLSKA CYFROWA RÓWNYCH SZANS – Latarnicy Polski Cyfrowej. Panelistka szkoleń, warsztatów, konferencji i kongresów dotyczących przede wszystkim styku kultury i społeczności lokalnych, animacji kultury w małych środowiskach lokalnych. Moderator ogólnopolskiej Konferencji I edycji programu Dom Kultury Plus. Współpracujęm.in. z Forum Kraków, Regionalnym Instytutem Kultury w Katowicach. Koordynatorka polskiej strony europejskiego projektu „ Kinder spielen Theater” – Uniwersytet Duisburg-Essen Niemcy. Inicjatorka i koordynatorka: powstania Kina Za Rogiem JUTRZENKA we Wleniu, projektu „ Wakacje z kulturami świata” we współpracy z AIESEC. Autorka: panelu „Rozmowy przy gotowaniu” Niekongres Animatorów Kultury (Lubiąż 2016), projektu Tu MOVIE Wleń – program NCK Bardzo Młoda Kultura na Dolnym Śląsku (2016). Współtwórczyni i reprezentantka: Wędrującego Forum Kultury Dolnego Śląska, oddolnej konferencji środowiska lokalnych instytucji kultury Dolnego Śląska KULTURA PIERWSZEGO KONTAKTU. Liderka Partnerstwa Lokalnego Działaj (NA)Gminnie we Wleniu, prezes Stowarzyszenia Wleń TO TU, redaktor nieregularnika lokalnego KURIER WLEŃSKI

Zdecentralizowane modele zarządzania i partycypacji oraz wspieranie innowacji w kulturze lokalnej poprzez działania ponadlokalne (17.10.2017, godz. 12.30-13.00)

Za przykład realizacji w praktyce jednego z możliwych modeli zdecentralizowanego zarządzania działalnością kulturalną, posłuży Gminny Ośrodek Kultury Oleśnica, który działa w 12-tysięcznej gminie wiejskiej Oleśnica w województwie dolnośląskim (południowo-zachodnia Polska). Warty odnotowania jest fakt, iż w oddaleniu 30 km od gminy Oleśnica znajduje się stolica regionu, miasto Wrocław, które było Europejską Stolicą Kultury 2016, co przyczyniło się do zorganizowania szeregu działań międzynarodowych i lokalnych w tej od wielu lat aktywnej na europejskich forach wiejskiej gminie.

Gminny Ośrodek Kultury Oleśnica uczestniczył w pilotażowym programie Narodowego Centrum Kultury „DOM KULTURY+” w latach 2010-12, a fakt ten był kluczowy dla rozwoju instytucji, ponieważ w 2011 roku została oddolnie wypracowana Strategia Rozwoju Gminnego Ośrodka Kultury Oleśnica na lata 2011-15. W ramach realizacji strategii udało się zrealizować z funduszy krajowych i środków Unii Europejskiej ponad 60 projektów edukacyjnych, animacyjnych i artystycznych w 25 obiektach kulturalnych: 23 świetlicach wiejskich, siedzibie centrum kultury oraz w gminnej bibliotece publicznej. Aktywni mieszkańcy skupieni są w 26 grupach artystycznych, 15 zespołach ludowych i 14 grupach dziecięcych i młodzieżowych, przy czterech pracowniach plastycznych. Realizacja zapisów strategii znacząco wzmocniła wdrażanie modelu zdecentralizowanego, który skupiony był na wzmacnianiu lokalnych liderów, aby inicjatywność poszczególnych miejscowości była oparta na kapitale społecznym, przedsiębiorczości i odpowiedzialności, natomiast aby instytucja pełniła rolę facylitatora, wspierającego realizację lokalnych aspiracji, a nie głównego aktora i *Spiritus Movens* dla społeczności.

Celami podejmowanych działań było przekształcenie Gminnego Ośrodka Kultury Oleśnica w centrum kompetencji w regionie poprzez oferowanie nowoczesnych rozwiązań edukacyjnych i artystycznych dla mieszkańców gminy Oleśnica oraz mieszkańców okolicznych powiatów – wymiana dobrych praktyk,

know-how, zróżnicowana oferta warsztatowa. Dodatkowo ważne było podniesienie standardów działalności w zakresie animacji kulturalnej, poprzez odpowiadanie na rosnące potrzeby kulturowe części mieszkańców, jak również na niewystarczające zaangażowanie w działalność kulturalną i aktywne uczestnictwo w kulturze innej części mieszkańców. W konsekwencji skłoniło to instytucję do zmiany dotychczasowej polityki kulturalnej względem aktywności kulturalnej w gminie Oleśnica.

Nie rezygnując z postulatów tworzenia adekwatnych planów do lokalnej sytuacji, w myśl strategii definiowanej jako Dom kultury „Szyty na miarę”, Gminny Ośrodek Kultury Oleśnica planuje realizację podobnych działań na obszarze gminy wiejskiej, jakie z powodzeniem wprowadza np. Europejska Stolica Kultury Aarhus 2017, które noszą nazwę „Rethink the village” („Wymyślić wieś na nowo”). Są to ramy dla projektów rozwojowych w 19 gminach wiejskich, sąsiadujących z Aarhus, współpracujących ze sobą na płaszczyznach "Zrównoważonego rozwoju", "Wiejskich Klastrow" i "Wiejskiego budżetu partycypacyjnego". Koncentrując się na zaletach terenów wiejskich, program „Wymyślić wieś na nowo” jest generatorem projektów, stymulujących bezpośredni dialog pomiędzy wsiami i gminami. Z hasłem "Uda nam się - bo żyjemy na wsi!", projekt pokazuje, dlaczego równie dobrze mieszkać na wsi, jak w wielkim mieście. Łącznie 19 wsi i wiejskich klastrow buduje sieci, doświadcza i poszukuje inspiracji, aby sprawdzić, jak korzystać z unikalnych, lokalnych kultur i warunków życia na wsi, aby projektować lepszą przyszłość. Społeczności wiejskie skorzystają z organizowanych corocznie wiejskich targowisk, tym razem jako forum do wymiany poglądów i nawiązania nowych partnerstw.

Piotr Michałowski - absolwent kulturoznawstwa (UWr), studiów podyplomowych „Administracja i Przedsiębiorczość w Kulturze (DWSSP „ASESOR”), Wrocławskiej Szkoły Jazzu i Muzyki Rozrywkowej w klasie gitary jazzowej. Dyplomowany Moderator PAFW i konsultant ds. planowania strategii rozwoju lokalnego dla instytucji kultury Narodowego Centrum. Doświadczony menedżer kultury, muzyk, producent, moderator, badacz, strategiczny doradca i animator, od ponad 15 lat aktywnie działający w dziedzinie kultury, od wielu lat pracując także dla sektora publicznego, sektora pozarządowego, sieci kulturalnych i uniwersytetów. Zrealizował ponad 100 projektów kulturalnych i artystycznych. Współinicjator Wędrującego Forum Kultury Dolny Śląsk – rozwijającej się sieci współpracy instytucji kultury. Obecnie kierownik Domu Kultury w Gminnym Ośrodku Kultury Oleśnica oraz członek zarządu Europejskiej Sieci Centrów Kultury z siedzibą w Brukseli. Właściciel firmy „Micro Art Center Piotr Michałowski”, działającej w sektorze kulturalnym i kreatywnym, oferującej rozwiązania PR, wsparcie krajowego i międzynarodowego organizowania i zarządzania eventami, zapewniając doradztwo kulturalne i strategiczne dla instytucji i firm oraz wsparcie działań kulturalnych poprzez sztukę: muzykę, fotografię, teatr, film. Strona internetowa: <https://micro-art-center.tumblr.com/>

Fundusze na kulturę, czyli gdzie poszukiwać możliwości finansowania i jak się do tego zabrać (17.10.2017, godz. 13.00-13.45)

W trakcie wystąpienia zastanowimy się na co zwrócić uwagę podejmując decyzję o ubieganiu się o dofinansowanie, a także przeanalizujemy zakres informacji jakie są niezbędne do przygotowania projektu. Następnie przyjrzymy się dostępnym źródłom finansowania projektów w zakresie: upowszechniania kultury, edukacji kulturalnej, ochrony dziedzictwa, infrastruktury kultury, współpracy międzynarodowej, rozwoju społeczności lokalnych, wyrównywania szans oraz pomocnym stronom internetowym.

Michał Pawłęga - specjalizuje się we wsparciu instytucji kultury, jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w przygotowaniu i realizacji projektów, przewidzianych do współfinansowania w ramach funduszy zewnętrznych. Współpracował m.in. z Narodowym Centrum Kultury, Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej, Filharmonią Narodową, Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz wieloma działającymi lokalnie instytucjami kultury. Był autorem i koordynatorem wielu projektów infrastrukturalnych i tzw. miękkich dotyczących rozwoju społecznego. Od wielu lat odpowiada za ocenę wniosków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego w województwie mazowieckim. Pełnił także obowiązki członka Komisji Konkursowej w Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m. st. Warszawy. Po-

siada certyfikat jakości szkoleń I stopnia Stowarzyszenia Trenerów Organizacji Pozarządowych. Był stypendystą programu szkoleniowego Euro NGO Polsko – Amerykańskiej Fundacji Wolności.

Projekt/Człowiek/Kontakt czyli jak zbudować autorski projekt? (17.10.2017, godz. 15.00-16.00)

Zakres wystąpienia będzie obejmował autorskie projekty realizowane przez Ewę Kokot od 2003 roku do dzisiaj. Prześledzimy różnorodne wątki i tropy zarówno edukacji kulturalnej jak i działań dla społeczności lokalnej. Będzie to przegląd intymnych akcji opartych o niewielką grupę odbiorców (akcje: UTOPIA, PUSTKA, CIAŁO, LABORATORIUM MIASTA, POEZJA ULICY). Jednocześnie pokazane zostaną wieloletnie przedsięwzięcia realizowane w aglomeracji miasta (Projekt FUTURE ARTIST). Wystąpienie będzie prezentacją skutecznej kooperatywy różnych podmiotów. Prowadząca zademonstruje konkretne przykłady edukacji i animacji : warsztaty twórcze, akcje artystyczne , wystawy prac powstałych w trakcie projektu, akcje plakatowe i fotograficzne, filmy i wydawnictwa artystyczne. Pokaże w jaki sposób zaprojektować działania własne (cele, możliwości realizacji, grupy docelowe, harmonogramy czasowe i finansowe). Na koniec wskaże jakie istnieją zagrożenia dla projektu. Wystąpienie będzie zachętą do tworzenia autorskich działań skierowanych do konkretnego człowieka , opartych o kontakt osobisty.

Ewa Kokot - edukatorka sztuki, animatorka. Z wykształcenia pedagog i historyk sztuki. Od 1989 realizuje roku autorskie projekty DZIECKO-SZTUKA-KONTAKT. Zrealizowała około 1600 warsztatów twórczych i akcji w przestrzeni miejskiej. Pomysłodawczyni 3 międzynarodowych konferencji poświęconych wychowaniu przez sztukę. Autorka akcji: UTOPIA, PUSTKA, CIAŁO, LABORATORIUM MIASTA, POEZJA ULICY i DZIECI KOCHAJĄ SZTUKĘ. Prowadzi działalność wykładową, publikuje. Współpracuje z instytucjami kultury w Polsce i w Europie. Jest kuratorem projektu Future Artist i Galerii Ściana Sztuki Dziecka w Katowicach. Od 2012 kieruje Domem Oświatowym Biblioteki Śląskiej. Inicjatorka projektu „Badania nad zwiększeniem kompetencji młodych ludzi z rejonu Śląska do odbioru sztuki najnowszej wraz z kompleksowym kształceniem kadr animatorów kultury” oraz powołania Forum Animatorów Sztuki Najnowszej. Z-ca Przewodniczącej P. K. Wychowania Przez Sztukę InSEA. Stypendystka MKiDN. Laureatka Nagrody Prezydenta Miasta Katowice w dziedzinie kultury w 2016 r. W sferze jej zainteresowań jest wspólny obszar dla pedagogiki, psychologii i sztuki wizualnej. Publikacje: Portret damy (2005), Fortepian czyli gra faktury (2007), Księga Pracy Twórczej (2010), Nasza Przestrzeń (2012), Ścieżka zmysłowa (2013), Wielki Album Ważnych Dzieł (2014), Dziecko w pracowni – notatki twórcze (2015), Kompas współpracy(2016). Filmy: Świat-Oswajanie(2011), Future Artist (2011), Nasza Przestrzeń(2012).